مقاله پژوهشی
(Originalpaper)

رابطهٔ پرخاشگری با متغیرهای جمعیت شناختی در دانش‌آموزان دبیرستانی پسر شهر ایلام

غلامرضا شریفی‌راد[۱]، عادل بهاری[۲]، میثم بازانی[۳]، محسن جلیلیان[۴]

۱- استاد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی قم، قم، ایران.

۲-کارشناسی ارشد آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران

(مولف مسئول) ایمیل: adelbahari@yahoo.com.

۳-کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

۴- استادیار آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران

چکیده

زمینه و هدف: بی‌توجهی به پرخاشگری در نوجوانان باعث افزایش روابط ناسالم در بین افراد جامعه، کاهش کیفیت زندگی، مشکلاتی نظیر فرار از مدرسه، افت تحصیلی و سوءمصرف مواد می‌شود. لذا هدف پژوهش هدف بررسی رابطهٔ تعدادی از متغیرهای جمعیت‌شناختی با پرخاشگری می‌باشد.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی – مقطعی، جامعه آماری کلیهٔ دانش‌آموزان پسر دبیرستانی بود که درس سال تحصیلی ۹۴-۹۵ در شهر ایلام مشغول تحصیل بودند. با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای ۲۶۵ نفر از آنان به عنوان نمونهٔ پژوهش انتخاب شدند. اطلاعات جمعیت‌شناختی و پرسشنامهٔ پرخاشگری باس و پری (AQ) توسط آزمودنی‌ها تکمیل شد. برای تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد، کمترین مقدار و بیشترین مقدار استفاده شد. آزمون‌های مربوط به آمار استنباطی هم ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t مستقل، آزمون ANOVA و آزمون تعقیبی LSD بودند. برای تحلیل داده‌ها هم از ویراست بیستم نرم‌افزار SPSS20 استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که پرخاشگری با سن همبستگی مثبت و معناداری داشت درحالی‌که با رتبهٔ تولد رابطه معناداری مشاهده نشد. همچنین میان پرخاشگری در دو منطقهٔ شهری و روستایی تفاوت معناداری نداشت. پرخاشگری در دانش‌آموزان رشتهٔ تجربی در مقایسه با رشته‌های انسانی و ریاضی کمتر بود. دانش-آموزان پدران بیکار در مقایسه با دانش‌آموزانی که پدرشان شاغل بود پرخاشگری سطح بالاتری داشتند.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان می‌دهد که آموزش مهارت‌های کارآمد برای مدیریت پرخاشگری از جمله مسائل مهمی است که باید در دورهٔ نوجوانی بیشتر بدان توجه شود. به علاوه، بیکاری مشکل اجتماعی مهمی است که می‌تواند در پرخاشگری نوجوانان نقش داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: پرخاشگری، دانش‌آموزان دبیرستانی، ایلام.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

مقدمه

پرخاشگری به رفتار قابل مشاهده با قصد و نیت آسیب‌رسانی اطلاق می‌شود که ممکن است فیزیکی (ضربه زدن)، لفظی (فریاد زدن، رنجاندن) یا به صورت تجاوز به حقوق دیگران ابرازشود (۱).تحقیقات نشان داده است که پرخاشگری دارای عوارض جسمی، روانی و اجتماعی فراوان است و موجب نشانگانی مانند احساس درماندگی، تنهایی، ناسازگاری اجتماعی، بی-توجهی به حقوق و خواستهٔ دیگران و بیماری‌هایی مانند: زخم معده، میگرن، اختلال در فشارخون، افسردگی، اضطراب و افت تحصیلی می شود. افرادی که مشکلات رفتاری از جمله پرخاشگری دارند، نه تنها دارای نشانگان مرضی جسمانی مانند سردرد و دردهای معدی- روده‌ای هستند، بلکه در انزوا و تنهایی به سر می‌برند و به خواسته‌های اجتماعی دیگران توجهی ندارند (۲). پژوهش در ارتباط با فراوانی بروز پدیده پرخاشگری در جهان نشان داده است که پرخاشگری در میان نوجوانان آسیایی کمتر از اسپانیایی‌ها و آمریکایی‌های آفریقایی‌تبار است و میزان بروز آن در دو جنس هم تفاوت معناداری ندارد (۳). در پژوهش کیم بر روی نوجوانان کره‌ای شیوع پرخاشگری حدود ۴۸ درصد گزارش شده است (۴). در جمعیت ۶۴-۱۵ ساله‌ی ایرانی شیوع پرخاشگری فیزیکی حدود ۳۱ درصد بوده است و شیوع پرخاشگری شدید (نیاز به درمان قربانی یا دستگیری) ۱/۷ درصد بوده است (۵). در مطالعهٔ ترشیزی و همکاران در شهر بیرجند شیوع پرخاشگری در پسران ۵۴ درصد و در دختران ۵۲ درصد گزارش شده است. در پژوهش کاشانی و همکاران نیز شیوع پرخاشگری در بین نوجوانان در شهرستان کاشان ۴۱ در گزارش شده است (۶).

پرخاشگری همانند دیگر رفتارهای انسانی تحت تأثیر سطوح مختلف عوامل اثرگذار از جمله ساختار جسمی، جنسیت، توانایی‌ها، خانواده، محیط اجتماعی، قومیت، مذهب و فرهنگ قرار دارد (۷). مطابق با نظریهٔ بوم‌شناختی ریزسیستم به محیط نزدیک افراد اطلاق می‌شود که برای نوجوانان اغلب خانواده، گروه همسالان و مدرسه را در بر می‌گیرد (۸). شماری از عوامل جمعیت‌شناختی مؤثر در پرخاشگری نوجوانان در خانواده قابل ردیابی است (۹).پژوهش نشان داده است که رفتارهای ضداجتماعی والدین در اواخر دبیرستان سطوح بالای پرخاشگری فرزندان آنان در اوایل کودکی را به دنبال دارد (۱۰). پرخاشگری فیزیکی در خانواده‌ها تداوم می‌یابد، فقر و بیکاری تعاملات والد-فرزند را تحت تأثیر قرار می‌دهند، و همچنین طلاق، تک‌والدی بودن و مشکلات اقتصادی با رفتارهای پرخاشگرانه کودکان ارتباط دارد (۱۱).

از آنجا که طبق گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۰۵ نشان می‌دهد درصد ابتلا به اختلات روانی در کشورهای مختلف در جمعیت زیر ۱۶سال از ۱۲ تا ۲۹درصد متغیر است (۱۲) و چون کودکان و نوجوانان آینده‌سازان کشور هستند و پرخاشگری می‌تواند اثرات زیان‌باری بر سلامت جسم و روان آنان داشته باشد، نمی‌توان این جمعیت فعال را نادیده گرفت. بنابراین باید نگرش‌ها، مشکلات، مسائل و خواسته‌های آنان را شناخت و راه ارتباط و رفتار صحیح با آنها را پیدا کرد. کم‌توجهی در رسیدگی به پرخاشگری در نوجوانان باعث ارتباط ناسالم در بین افراد جامعه می شود، بر کیفیت زندگی افراد لطمه می زند و نیز منجر به عوارضی نظیر فرار از مدرسه، افت تحصیلی و سوءمصرف مواد می شود که این عوارض به نوبه خود مانع رشد و شکوفایی ظرفیت ها، توانایی ها و همچنین حس تفاهم اجتماعی و نیز مانع جریان اجتماعی شدن نوجوان می‌شود(۶). در یک مطالعهٔ توصیفی که توسط آدام. ال شارپ و همکاران با عنوان تحلیل هزینه‌های

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

پیشگیری ازخشونت جوانان درسال ۲۰۱۳ انجام مشخص شدکه هزینه‌هایی که برای پیشگیری ازخشونت جوانان و یا عواقب آن انجام می‌شود کمتر از هزینهٔ تزریق وریدی است، در حالی که میانگین هزینهٔ وقوع هر بار پرخاشگری از ۳/۵ تا ۵۵ دلار است (۱۳). بنابراین شناخت هرچه بهتر متغیرهای تأثیرگذار بر پرخاشگری نوجوانان و در نتیجه آن تدوین برنامه-های مناسب برای پیشگیری و درمان این پدیده ضروری به نظر می‌رسد. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطهٔ تعدادی از متغیرهای جمعیت‌شناختی با پرخاشگری در دانش‌آموزان دبیرستانی می‌باشد که روشن شدن نقش آنها در زمینهٔ پرخاشگری در نوجوانان می‌تواند در شناخت عوامل مؤثر و راه‌حل‌های آینده گامی به جلو تلقی شود.

روش بررسی

این مطالعه از نوع توصیفی می‌باشد. جامعهٔ آماری کلیه دانش‌آموزان دبیرستانی پسر در شهر ایلام بود که در سال ۹۵-۹۴ در این شهر مشغول به تحصیل بودند. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شد. بدین ترتیب که از میان کل دبیرستان‌های پسرانه ابتدا چهار دبیرستان و در مرحله بعد پنج کلاس به صورت تصادفی انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌ها میان دانش‌آموزان توزیع و پس از تکمیل شدن جمع-آوری شد. برای تحلیل داده ها از نرم افزارspss۲۰ استفاده شد و با آمار توصیفی(فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد، کمترین مقدار و بیشترین مقدار) و آمار استنباطی با روش های ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t مستقل، آزمون ANOVA و آزمون تعقیبی LSD تجزیه تحلیل شدند.

ابزار پژوهش

الف) پرسش‌نامه پرخاشگری بأس و پری (AQ): نسخهٔ جدید پرسشنامه پرخاشگری که نسخهٔ قبلی آن تحت عنوان پرسشنامه خصومت بود، توسط بأس و پری[1] (۱۳) مورد بازنگری قرار گرفت. این پرسشنامه یک ابزار خودگزارشی است که شامل ۲۹ عبارت و چهار زیر مقیاس است که عبارت است از پرخاشگری فیزیکی (PA)، پرخاشگری کلامی (VA)، خشم (A) و خصومت (H)، آزمودنی‌ها به هر یک از عبارات در یک طیف ۵ درجه‌ای از: کاملاً شبیه من است (۵) تا حدودی شبیه من است (۴)، نه شبیه من است نه شبیه من نیست (۳) تا حدودی شبیه من نیست (۲) تا به‌شدت شبیه من نیست درجه بندی شده است (۱). دو عبارت ۹ و ۱۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. نمره کل برای پرخاشگری با مجموع نمرات خرده مقیاس‌ها به دست می‌آید. در بررسی پایایی بازآزمایی پرسشنامه ضریب همبستگی ۸۰، ۷۶، ۷۲ و ۷۲ درصد به ترتیب برای عوامل پرخاشگری بدنی، پرخاشگری کلامی، خشم و کینه‌ورزی گزارش شد (۱۳). در ایران نیز ضریب آلفای کرونباخ، بازآزمایی و تنصیف به ترتیب ۸۹، ۷۸ و ۷۳ درصد گزارش شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای عوامل خصومت، پرخاشگری جسمانی، پرخاشگری کلامی و خشم نیز به ترتیب ۸۲، ۷۹، ۷۴ و ۷۱ درصد بود (۱۴).

یافته‌ها

جدول ۱ توزیع دانش‌آموزان بر اساس متغیرهای سن، محل زندگی و درآمد خانواده را نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود میانگین سنی دانش‌آموزان ۱۵/۸۱ سال بود. همچنین اکثریت آنان در مناطق شهری

[1]. Buss & Perry

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

زندگی می‌کردند و به خانواده‌های دارای درآمد سطح پایین تعلق داشتند.

جدول ۱ توزیع دانش‌آموزان را بر اساس متغیرهای سن، محل زندگی و درآمد خانواده

سن		محل زندگی		درآمد خانواده	
میانگین	۱۵/۸۱	روستا	(۳۳)۱۲/۵	پایین (تا ۱میلیون تومان)	(۱۲۰) ۴۵/۳
		درصد (تعداد)			
کمترین	۱۴	شهر		متوسط (۱ تا ۲ میلیون تومان	(۵۷) ۲۱/۵
		درصد (تعداد)	(۲۲۰)۸۳		
بیشترین	۱۸	نامشخص	(۱۱)۴/۵	بالا (۲ میلیون تومان و بالاتر)	(۱۲) ۴/۵
		درصد (تعداد)			
				نامشخص	(۷۶) ۲۸/۷

جدول ۲ توزیع دانش‌آموزان را بر اساس متغیرهای شغل و تحصیلات والدین نشان می‌دهد. چنان‌چه قابل مشاهده است بیشترین فراوانی مربوط به شغل پدر به شغل آزاد تعلق دارد (۴۱/۵ درصد)، در حالی‌که شغل مادر دارای بیشترین فراوانی برای خانه‌داری گزارش شده است (۸۷/۵ درصد). در زمینهٔ تحصیلات نیز سطح ابتدایی برای پدر و مادر بیشترین فراوانی را دارا است (به ترتیب ۲۳/۸ و ۳۳/۶).

جدول ۲ توزیع دانش‌آموزان را بر اساس شغل و تحصیلات والدین نمایش می‌شد.

	بیکار	کارمند	فرهنگی	شغل آزاد	کارگر	متوفی	نامشخص		
	درصد(تعداد)	درصد(تعداد)	درصد(تعداد)	درصد(تعداد)	درصد(تعداد)	درصد(تعداد)	درصد(تعداد)		
شغل پدر	(۱۳) ۴/۹	(۳۶) ۱۳/۶	(۳۷) ۱۴	(۱۱۰) ۴۱/۵	(۴۰) ۱۵/۱	(۱۵) ۵/۷	(۱۴) ۵/۳		
	خانه‌دار	فرهنگی	کارمند	آزاد	نامشخص				
شغل مادر	(۲۳۲) ۸۷/۵	(۶) ۲/۳	(۵) ۲	(۱۱) ۴/۲	(۱۱) ۴/۲				
	بی‌سواد	ابتدایی	راهنمایی	دبیرستان	دیپلم	فوق دیپلم	کارشناسی	کارشناسی ارشد و بالاتر	نامشخص
تحصیلات پدر	(۴۳) ۱۶/۳	(۶۳) ۲۳/۸	(۴۱) ۱۵/۵	(۹) ۳/۴	(۴۹) ۱۵/۵	(۸) ۳	(۲۶) ۹/۸	(۱۳) ۴/۹	(۱۲) ۴/۵
	بی‌سواد	ابتدایی	راهنمایی	دبیرستان	دیپلم	فوق دیپلم	کارشناسی	کارشناسی ارشد و بالاتر	نامشخص
تحصیلات مادر	(۷۲) ۲۷/۲	(۸۹) ۳۳/۶	(۳۵) ۱۳/۲	(۱۰) ۳/۸	(۲۴) ۹/۱	(۳) ۱/۱	(۱۲) ۴/۵	(۴) ۱/۵	(۱۶) ۶/۱

جدول ۳: شاخص‌های آمار توصیفی پرخاشگری و مؤلفه‌های آن در بین دانش‌آموزان را به نمایش می‌گذارد.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

جدول ۳: شاخص‌های آمار توصیفی پرخاشگری و مؤلفه‌های آن

	پرخاشگری کل	پرخاشگری جسمانی	پرخاشگری کلامی	خشم	خصومت
میانگین	۸۱/۱۶	۲۶/۸۵	۱۴/۱۰	۱۹/۰۹	۲۱/۱۰
انحراف استاندارد	۱۷/۷۷	۶/۱۵	۳/۸۰	۶/۸۹	۶/۰۵
کمترین مقدار	۴۰	۹	۴	۷	۸
بیشترین مقدار	۱۸۷	۴۲	۲۵	۸۱	۴۰

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که از میان دو متغیر سن و رتبهٔ تولد تنها سن با نمرهٔ پرخاشگری در حالت کلی رابطهٔ معناداری دارد (r=۲۰/۳، p=۰/۰۰۱). به‌علاوه، مقایسهٔ نمره پرخاشگری به وسیلهٔ آزمون t مستقل برای دو منطقه شهری و روستایی نیز تفاوت معناداری را میان پرخاشگری در این دو منطقه نشان نداد.

جدول ٤: آزمون t مستقل برای مقایسهٔ میانگین پرخاشگری میان دانشجویان شهری و روستایی

آزمون t برای مقایسهٔ میانگین گروه‌ها			آزمون لون برای برابری واریانس گروه‌ها	
سطح معناداری(دودامنه)	Df	T	سطح معناداری	F
۰/۲۷۹	۲۵۱	-۱/۰۸۴	۰/۳۶۳	۸۲/۹

نمرهٔ کلی پرخاشگری با استفاده از آزمون ANOVA در بین رشته‌های مختلف تحصیلی، شغل و تحصیلات پدر و مادر و درآمد خانواده به مقایسه گذاشته شد. جدول ۵ نشان دهنده نتایج آزمون ANOVA است. همانطور که مشاهده می‌شود رشته تحصیلی و شغل پدر دو متغیری بودند که نمرهٔ پرخاشگری دانش‌آموزان در بین گروه‌های مختلف آنها تفاوت معناداری وجود داشت. به همین منظور برای مشخص کردن تفاوت در بین گروه‌های مختلف این دو متغیر آزمون تعقیبی LSD استفاده شد. نتایج نشان داد که پرخاشگری در دانش‌آموزان تجربی از دانش‌آموزان رشته علوم انسانی (MD=-۵/۳۰، sig=۰/۰۲۶) و ریاضی (MD=-۱۴/۵۲، sig=-۰/۰۱۳) کمتر بود. پرخاشگری دانش‌آموزان انسانی هم از نمره پرخاشگری دانش‌آموزان رشتهٔ ریاضی (MD=-۹/۲۲، sig=۰/۱۱۸) کمتر بود، اما این تفاوت در سطح معناداری قرار نداشت. همچنین دانش‌آموزانی که پدر آنان بیکار بود در مقایسه با دانش‌آموزانی که پدر آنها دارای مشاغل فرهنگی (MD=-۱۵/۱۵، sig=۰/۰۰۹)، مشاغل آزاد (MD=۱۱/۹۸، sig=۰/۰۲۳) و یا متوفی (MD=۲۱/۰۷، sig=۰/۰۰۲) بودند پرخاشگری سطح بالاتری را گزارش دادند. دانش‌آموزانی که پدرشان فوت کرده بود در مقایسه با فرزندان پدران بیکار (MD=-۲۱/۰۷، sig=۰/۰۰۲)، کارمند (MD=-۱۰/۸۶، sig=۰/۰۴۸) و کارگر (MD=-۱۰/۷، sig=۰/۰۴۸) پرخاشگری سطح پایین‌تری داشتند.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

جدول ۵: آزمون ANOVA برای مقایسهٔ پرخاشگری در بین رشته‌های مختلف تحصیلی، شغل و تحصیلات پدر و مادر و درآمد خانواده

رشته تحصیلی	Df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
میان‌گروهی	۳	۱۰۷۴/۰۳۲	۳/۴۲۷	۰/۰۱۸
درون‌گروهی	۲۴۴	۳۱۳/۴۲۱		
کل				
شغل پدر	Df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
میان گروهی	۵	۷۳۸/۴۶۶	۲/۳۲۹	۰/۰۴۳
درون‌گروهی	۲۴۵	۳۱۷/۱۰۰		
کل	۲۵۰			
تحصیلات پدر	Df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
میان‌گروهی	۷	۳۲۸/۲۶۹	۱/۰۰۹	۰/۴۲۵
درون‌گروهی	۲۴۵	۳۲۵/۲۴۲		
کل	۲۵۲			
شغل مادر	Df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
میان‌گروهی	۵	۴۸۸/۸۱۰	۱/۵۲۴	۰/۱۸۳
درون‌گروهی	۲۴۸	۳۲۰/۷۲۱		
کل	۲۵۳			
تحصیلات مادر	Df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
میان‌گروهی	۵	۱۲۶/۱۸۱	۰/۳۷۷	۰/۹۳۲
درون‌گروهی	۲۴۱	۹۵۸		
کل	۲۴۹			
درآمد خانواده	Df	مجذور میانگین	F	سطح معناداری
میان‌گروهی	۷	۳۲۱/۰۷۴	۱/۳۴۰	۰/۲۳۴
درون‌گروهی	۱۸۳	۲۳۹/۶۰۹		
کل	۱۹۰			

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطهٔ پاره‌ای از متغیرهای جمعیت‌شناختی با پرخاشگری به انجام رسید. نتایج نشان داد که بین پرخاشگری و سن همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. این یافته با نتایج پژوهش ترشیزی و سعادت‌جو (۶) و زینت مطلق و همکاران (۱۵) ناهمخوان است. در پژوهش ذکرشده نمونه متشکل از دوجنس نوجوانان بود، در حالی‌که پژوهش حاضر تنها به بررسی پسران پرداخته بود. می‌توان این فرضیه را مطرح کرد که به دلیل دستیابی به توانایی‌های جسمانی بالاتر در پسران و همانندسازی با معیارهای اجتماعی مربوط به نقش مردانه چندان دور از ذهن نباشد که ارتباط مشاهده شده تنها در پسران مشاهده شود. پرخاشگری با رتبهٔ تولد رابطهٔ معناداری نداشت که این با چندین پژوهش همسو است (۶، ۱۶). همچنین میان پرخاشگری در دو منطقهٔ شهری و روستایی تفاوت معناداری نداشت. ترشیزی و سعادت‌جو (۶) در پژوهش خود میان نمره پرخاشگری در مناطق مختلف شهری تفاوت معناداری به دست آوردند. این پژوهش در تهران انجام شده بود که به دلیل اختلاف جمعیت و بافت‌های شهری تفاوت میان مناطق در متغیرهای جمعیت‌شناختی مانند پرخاشگری توجیه‌پذیرتر است،

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

اما در شهرهای کوچک‌تر اختلاف موجود میان بافت-های شهری و روستایی چندان قابل‌توجه نیست.

پرخاشگری در دانش‌آموزان رشتهٔ تجربی در مقایسه با رشته‌های انسانی و ریاضی کمتر بود. نمره پرخاشگری دانش‌آموزان رشتهٔ ریاضی هم در مقایسه با دانش‌آموزان انسانی برتری غیرمعناداری داشت. پژوهش‌های پیشین به بررسی مسئله فوق نپرداخته‌اند و نتیجه‌گیری در ارتباط با این موضوع با انجام پژوهش-های بیشتر و بررسی دیگر متغیرهای اثرگذار نیازمند است. دانش‌آموزان با پدران بیکار در مقایسه با دیگر گروه‌های شغلی پرخاشگری سطح بالاتری داشتند. این نتایج نشان می‌دهد بیکاری پدر استرس مهمی است که بر سلامت روانشناختی فرزندان اثر می‌گذارد. فرزندان والدین بیکار در مقایسه با دانش‌آموزان که پدرشان فوت کرده بود نیز پرخاشگری بالاتری داشتند. این یافته با نتایج پژوهش‌های دیگری مانند مطالعهٔ لی‌بگلی و دیگران (۱۰) همسو است. شاید اختلاف مشاهده شده به این دلیل باشد که خانواده‌های بدون سرپرست از حمایت‌های اجتماعی و غیررسمی دیگری برخوردار هستند که این خود می‌تواند در کاستن از مشکلات اقتصادی آنان در مقایسه با خانواده‌های دارای سرپرست بیکار تأثیرگذار باشد. یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که بیکاری و مشکلات اقتصادی مسئله مهمی است که برای در سطح کلان بدان پرداخته شود. پژوهش حاضر می‌تواند در سطح وسیع‌تر و با بررسی متغیرهای دیگری که می‌توانند بر پرخاشگری مؤثر باشند، تکرار شود.

منابع

1. Akbari A. *Adolescents and youths problems*. First ed. Tehran. Savalan, 2002: 46 [Persian]
2. Strachan L, Munroe-Chandler K. Using imagery to predict self-confidence and anxiety in young elite athletes. *Journal of Imagery Research in Sport and Physical Activity. 2006; 1(1):125-33.*
3. Jing W, Ronald, G G, Jereemy, W I. adolescent bullying behaviors: physical, verbal, exclusion, rumor, and cyber. *J Sch Psychol. 2012; 50(4):21–34.*
4. Kim YH. Correlation of mental health problems with psychological constructs in adolescence: Final results from ayear study. *Int J Nurs Stud. 2003; 40(2):115-24*
5. Maleki S, Fallahi Khoshknab M, Rahgooi A, Rahgozar M. The effect of anger management training in groups on aggression of 12-15 years old male students. *IJN. 2011; 24 (69) :26-35[Persian]*
6. Torshizi M, Saadatjoo SA. Relationship between aggression and demographic characteristics secondary school students in Birjand. *Mod Care J. 2012; 9 (4) :355-363[Persian]*
7. Paul-Cookey, NR, Iwuama, BC. Comparison of forms and incidence of compulsive disorder? Journal of American Academy. *Child Adolescent Psychiatry.2011;33: 795-804.*
8. Lundqvist, LO. Prevalence and risk markers of behavior problems among adults with intellectual disabilities: a total population study in Örebro County. *Research in Developmental Disabilities. 2013;34(4): 1346–56.*

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

9. Anderson S, Murray L, Brownlie J. *Disciplining Children: Research with parents in. Edinburgh.* Edinburgh: Scottish Executive Central Research Unit, 2002: 4.
10. Lee-Baggley D, Preece M,DeLongis A. Coping with interpersonal stress: role of big five personality traits.*Journal of Personality. 2005;73(5): 1141-80*
11. Glory N, Ahadi A, Michael O, Ojo TT. Influence of personality and demographic factor on aggressive behavior among secondary school adolescents. *British Journal of Psychology Research.*2015;*3(1): 1-6*
12. Adam L. Sharp, Lisa A. Prosser, Rebecca Cunningham. Cost analysis of youth violence prevention. *Pediatrics. 2014; 133(3): 448–53.*
13. Buss A. H, Perry M. (1992). The Aggression Questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology, 63(3), 452-59.*
14. Mohammadi N. A preliminary study psychometric standards-Perry Aggression Questionnaire. *Social and humanistic sciences journal. 25(5); 135-151 [Persian]*
15. Zinat Motlagh F, Ahmadi Jouybari T, Jalilian F, Mirzaei Alavijeh M, Aghaei A, KarimzadehShirazi K. The Prevalence and Factors Associated with Aggression among Adolescences of Yasuj Iran. J *Health Syst Res.2013; 9(3): 312-19.[Persian]*
16. Jenaabadi H, Nastiezaie N. A comparison of aggression, anxiety and depression in high school students in Saravan city. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty. 2011; 3(9):148-56. [Persian]*

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]

Original paper

Relationship between Aggression and demographic characteristics in Male High School Students of Ilam

Gholamreza Sharifirad[1], Adel Bahari[2], Meysam Bazani[3], Mohsen Jalilian[4]
1-Professor of Hygiene education, Faculty of Hygiene, Qom University of Medical Sciences, Qom, Iran
2-Msc in Hygiene education, Faculty of Hygiene, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran
*coresponding author: E-mail; adelbahari@yahoo.com
3- Msc of Clinical Psychology, Faculty of Medicine, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.
4- Assistant of Professor of Hygiene education, Faculty of Hygiene, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran

Abstract
Background and Aim: Neglect of aggression in adolescents increases the unhealthy relationships between people, reduced quality of life, and lead to problems such as truancy, academic failure and substance abuse. So this study aimed to investigate the relationship between a numbers of demographic variables with aggression.
Material and Method: In this descriptive- cross sectional study, statistical population was all high school students who were studying in Ilam in the course of the school year 94-95. Using cluster sampling, 265 students were selected as sample. Demographic information and the Buss-Perry Aggression Questionnaire (AQ) was completed by participants. For data analysis, statistical methods of frequency, mean, standard deviation, minimum value and maximum value was used. Tests of inferential statistics were Pearson correlation coefficient, independent t-test, ANOVA test post hoc LSD test. For data analysis, twentieth edition of SPSS software were used.
Results: The results showed that there was a significant positive correlation between aggressions with age, while there was no significant relationship with the rank of birth. The level of aggression areas was not significantly in both urban and rural different. Aggression in students majoring in the humanities and mathematics was less than experimental major. Students with unemployed fathers had higher levels of aggression compared to students who their fathers who employed.
Conclusion: The findings suggest that efficient skills to manage aggression in adolescence among the important issues that should be more attention. In addition, unemployment is a major social problem In addition, unemployment is a major social problem that could play a role in aggression in adolescents.
Keywords: Aggression, High school students, Ilam.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-27]